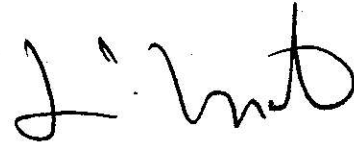

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi
Hakkındaki İçtüzük Teklifi, gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla

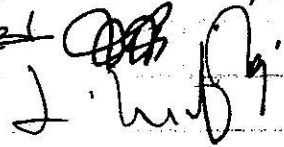

Köksal TOPTAN

Zonguldak Milletvekili

Anayasa

23 Mart 2008 2/122

19 Nisan 2008

GENEL GEREKÇE

Yürütmenin Yasamaya karşı hesap verme sorumluluğu, yürütmenin (merkezi, mahalli, bağlı, ilgili, ilişkili bütün idare birimleri ile) bütün hizmet ve faaliyetlerinin sürekli bir gözetim ve denetim altında bulundurmasını zorunlu kılar. Parlamentoların, halktan elde edilen kamu gelirleri ile sağlanan kamu fonlarının ve mallarının iyi yönetildiğine ve kamu kurumlarının yaptıkları harcamaların karşılığının alındığına dair halka güvence vermesi ve uygulamalarıyla bunu ortaya koyması, demokrasinin olmazsa olmaz koşullarından birisidir.

Son yıllarda Dünyada, kamu malî yönetimi ve kontrol sistemi alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Stratejik planlama, performans esaslı bütçeleme, orta vadeli harcama planlaması, mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğu gibi kavramlar ön plana çıkmıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda, ülkemizde de 1927 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununu yürürlükten kaldıran ve yeni bir kamu malî yönetimi ve kontrol sistemi öngören 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiştir.

5018 sayılı Kanunda; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin kendilerine bütçe kanunu ile verilen kamu kaynaklarını, etkili ve verimli bir şekilde kullanıp kullanmadıklarının denetlenmesi amacıyla, bütçe ve kesinhesap kanunu tasarıları yanında, malî nitelikli doküman ve raporlar da hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması öngörülmektedir. Bu doküman ve raporlarla Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim alanı önemli ölçüde genişlemiştir.

Bu gelişmeyle birlikte; bütçe ve kesinhesap kanunu tasarıları ve eki belgelerin, faaliyet raporları ile Sayıştay raporlarının Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesiyle ilgili olarak İçtüzükte bazı düzenlemelerin yapılması gereği ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede; Plan ve Bütçe Komisyonu ile diğer komisyonlar arasında işbirliği olanaklarının artırılmasına yönelik olarak ihtisas komisyonlarının, kamu idarelerinin bütçe ve kesinhesap kanunu tasarıları ile faaliyet raporlarını bütçe hakkı çerçevesinde değerlendirmeleri, bunun sonucunda görüş, eleştiri ve temennilerini bir rapor halinde Plan ve Bütçe Komisyonuna sunmaları suretiyle katılımlarının ve katkılarının artırılması amaçlanmaktadır. Öte yandan, bu süreçte etkin bir rol üstlenmesi öngörülen Plan ve Bütçe Komisyonu bünyesinde, yeni kamu malî yönetimi ve kontrol sisteminin gerekleri ile uyumlu bir işbölümünün tanımlanması ve yeterli altyapının oluşturulması gerekmektedir. Bu doğrultuda, Bütçe Alt Komisyonu ve Kesinhesap Alt Komisyonu olarak sürekli iki alt komisyonun kurulması öngörülmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonu ve dolayısıyla Genel

Kurulun siyasal açıdan karar alma süreçlerini güçlendirecek detaylı çalışmalar, Bütçe ve Kesinhesap Alt Komisyonları aracılığıyla yapılacaktır.

Bütçe Alt Komisyonu tarafından; bütçe kanunu tasarısı ve ekinde yer alan orta vadeli mali planı da içeren bütçe gerekçesi; yıllık ekonomik rapor, vergi muafiyeti, istisnası ve indirimleri ile benzeri uygulamalar nedeniyle vazgeçilen kamu gelirleri cetveli; kamu borç yönetimi raporu, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin son iki yıla ait bütçe gerçekleştirmeleri ile izleyen iki yıla ait gelir ve gider tahminleri; mahalli idareler ve sosyal güvenlik kurumlarının bütçe tahminleri; merkezi yönetim kapsamında olmayıp, merkezi yönetim bütçesinden yardım alan kamu idareleri ile diğer kurum ve kuruluşların listesi detaylı olarak incelenecektir. Bununla birlikte, Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen kanun tasarısı ve teklifleri de, Komisyonca gerekli görülmesi halinde alt komisyonlarda görüşülecektir.

Kesinhesap Alt Komisyonunda; kesinhesap kanun tasarısı ve faaliyet raporları, teknik bir inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Alt Komisyonunda kesinhesap kanun tasarısı ve faaliyet raporları; ihtisas komisyonlarınca hazırlanacak kesinhesap kanun tasarısı ve faaliyet raporu hakkındaki görüşler, Sayıştay dış denetim genel değerlendirme raporu ve genel uygunluk bildiriminin içerdiği bilgi ve tespitler ışığında, denetime konu olacaktır. Ayrıca, Kesinhesap Alt Komisyonunda; 832 sayılı Sayıştay Kanununun ek 2 ve ek 10 uncu maddelerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi hüküm altına alınmış Sayıştay raporları da özel bir değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

Her iki Alt Komisyon, ihtisas komisyonlarınca hazırlanacak bütçe ve kesinhesap kanun tasarıları ile faaliyet raporları hakkındaki görüşlerin değerlendirilmesi, belirli bir düzen içinde derlenmesi ve Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulması işlevlerini yerine getirecektir.

Diğer yandan, 5018 sayılı Kanunla öngörülen mali yönetim ve kontrol sistemine uyum sağlanması amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde gerekli değişikliklerin en geç 31.12.2007 tarihine kadar gerçekleştirilmesine ilişkin 5018 sayılı Kanunda yer alan hüküm de dikkate alınarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Böylece Teklif ile;

- Kamu idarelerinin bütçe ve kesinhesap kanunu tasarıları ile faaliyet raporlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi ihtisas komisyonlarında görüşülebilmesine imkan sağlanması,

- Plan ve Bütçe Komisyonu bünyesinde Bütçe Alt Komisyonu ve Kesinhesap Alt Komisyonu şeklinde iki alt komisyonun kurulması ve bunların oluşumu ve çalışma esaslarının belirlenmesi,

- Dış denetim raporlarına ilişkin inceleme sonuçlarının Genel Kurulun bilgisine sunulması,

- Sayıştay Kanununa göre Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan diğer raporlar üzerinde yapılacak işlemlerin tabi olacağı esasların belirlenmesi,

- Genel Kuruldaki evrak okuma görevinin kâtip üyeler yerine, Başkanlık Divanınca belirlenecek görevliler tarafından yürütülmesi,

- Komisyonların, kendilerine havale edilen işlerle ilgili olarak sivil toplum kuruluşlarından yazılı veya sözlü görüş isteyebilmelerine imkan veren bir düzenlemenin yapılması,

- Anayasadan ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin düzenlemeye paralel olarak İctüzükte de gerekli değişikliğin yapılması,

öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Genel Kuruldaki evrak okuma görevinin kâtip üyeler yerine, Başkanlık Divanınca belirlenecek görevliler tarafından yürütülmesi öngörülmektedir.

MADDE 2.- Komisyonların, kendilerine havale edilen işlerle ilgili olarak sivil toplum kuruluşlarından yazılı veya sözlü görüş isteyebilmelerine imkân veren bir düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin dış denetim raporlarına ilişkin inceleme sonuçlarının Genel Kurulun bilgisine sunulması öngörülmektedir.

MADDE 4.- Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe ve kesinhesap kanunu tasarıları ile faaliyet raporlarının, görev alanlarına göre ilgili komisyonlarda görüşülmesi öngörülmektedir.

Başkanlıkça Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen kamu idarelerinin bütçe ve kesinhesapları ile faaliyet raporlarının; Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığınca görev alanları dikkate alınmak suretiyle tefriki yapılarak ilgili komisyonlara havale edilmek üzere Başkanlığa sunulması öngörülmektedir.

MADDE 5.- Plan ve Bütçe Komisyonu bünyesinde Bütçe Alt Komisyonu ve Kesinhesap Alt Komisyonu olmak üzere iki daimi alt komisyonun kurulması öngörülmektedir.

Alt Komisyonların üye sayısı, bu komisyonların iş yükü dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunca belirlenecek ve başkanları ile başkanvekilleri kendi üyeleri arasından seçilecektir. Alt Komisyon üyelerinin dağılımı, siyasi parti gruplarıyla bağımsızların Plan ve Bütçe Komisyonundaki temsil oranları dikkate alınarak belirlenecektir.

Alt Komisyonlar, görev alanına giren konulardaki görüşlerini rapor halinde Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına sunacaklardır.

Üye seçimi, toplanma ve karar alma gibi, Alt Komisyonlara ilişkin bu maddede açıklık olmayan konularda İçtüzüğün diğer hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir.

MADDE 6.- Başkanlıkça Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen, Sayıştay Kanununun çeşitli maddelerine göre hazırlanan diğer raporların ihtisas komisyonlarında görüşülmesine yönelik düzenleme yapılmıştır. Buna göre; diğer Sayıştay Raporlarının, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığınca, görev alanlarına göre ilgili komisyonlara havale edilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulması hükmüne bağlanmıştır.

Ayrıca; Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Sayıştay raporlarının genel görüşme konusu olması ve Genel Kurulda bu raporlar üzerinde siyasi parti gruplarına, Komisyona, Hükümete ve şahsı adına iki üyeye söz verilerek görüşmelerin tamamlanması hususları düzenlenmiştir.

Diğer yandan, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulduğu yasama dönemi sonuna kadar Plan ve Bütçe Komisyonunda veya Genel Kurulda görüşülemeyen diğer raporların hükümsüz sayılması öngörülmektedir. Bununla birlikte, bu raporların takip eden yasama döneminde siyasi parti grupları veya en az yirmi milletvekili tarafından yenilenebilmesine imkan sağlanmaktadır.

MADDE 7.- Genel Kuruldaki evrak okuma görevi kâtip üyeler yerine, Başkanlık Divanınca tespit edilecek görevliler tarafından yürütülmesi öngörüldüğünden, İçtüzüğün 16 ncı maddesinin (3) numaralı bendi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesinin hazırlanması, harcamalarının denetimi ve kesinhesap süreciyle ilgili olarak, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde İçtüzüğün 176 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları ile 20 nci maddesinin “(12) Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesapları İnceleme Komisyonunu;” bendi metinden çıkarılmıştır. Ayrıca, Anayasada ölüm cezalarının kaldırılmasına paralel olarak İçtüzüğün 92 nci maddesinde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

MADDE 8.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 9.- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNÜN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ

MADDE 1.- 5.3.1973 tarihli ve 584 Karar Numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 13 üncü maddesine aşğıdaki üçüncü fıkra eklenmiş ve müteakip fıkralar teselsül ettirilmiştir.

“Başkanlık Divanı Genel Kurulda evrak okuyacak görevlileri belirler.”

MADDE 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 30 uncu maddesinin başlığı aşğıdaki şekilde değıştırilmiş ve maddenin sonuna aşğıdaki fıkra eklenmiştir.

“Komisyonlarda Hükümetin temsili, uzman ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin çağırılması”

“Komisyonlar, havale edilen işlerle ilgili olmak üzere sivil toplum kuruluşlarından yazılı veya sözlü görüş isteyebilirler.”

MADDE 3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 177 nci maddesi başlığı ile birlikte aşğıdaki şekilde değıştırılmıştır.

“Dış denetim

MADDE 177.- Dış denetim raporlarına ilişkin inceleme sonuçları Başkanlıkça Genel Kurulun bilgisine sunulur. Genel Kurul, bu sonuçlar hakkında bilgi edinmekle yetinir.”

MADDE 4.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 178 inci maddesinden önce gelmek üzere “Bütçe ve Sayıştay Raporlarının Komisyonlarda Görüşülmesi” başlıklı onaltıncı kısım eklenmiş ve müteakip kısım numaraları teselsül ettirilmiş, 178 inci maddesi başlığı ile birlikte aşğıdaki şekilde değıştırılmıştır.

“Komisyonlarda bütçe, kesinhesap ve faaliyet raporlarının görüşülmesi

MADDE 178.- Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı, Başkanlıkça havale edilen merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerini, kesinhesaplarını ve faaliyet raporlarını, görev alanlarını dikkate alarak ilgili komisyonlara, mahalli idareler genel faaliyet raporunu ise İçişleri Komisyonuna havale edilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Komisyonlar bütçeler ve kesinhesaplarla ilgili görüşlerini iki ayrı rapor halinde, kendilerine havale tarihinden itibaren on gün içinde, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına havale

edilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunarlar. Komisyonların süresi içinde raporlarını göndermemesi, Plan ve Bütçe Komisyonunun raporunu hazırlamasına engel değildir.”

MADDE 5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 179 uncu maddesi, başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Bütçe ve Kesinhesap Alt Komisyonları

MADDE 179.- Plan ve Bütçe Komisyonunca;

a) Bütçe kanunu tasarısı ve ekleri ile komisyonlar tarafından idare bütçelerine ilişkin olarak hazırlanan raporları görüşmek, incelemek ve değerlendirmek üzere Bütçe Alt Komisyonu,

b) Kesinhesap kanunu tasarısı ve ekinde yer alan belgeleri, Genel Uygunluk Bildirimini, Sayıştay raporlarını ve kesinhesaplar ve faaliyet raporları hakkında Komisyonlarca hazırlanan raporları görüşmek, incelemek ve değerlendirmek üzere Kesinhesap Alt Komisyonu,

Kurulur.

Alt Komisyonların üye sayısı Plan ve Bütçe Komisyonunca belirlenir. Alt Komisyonların üyelerinin seçiminde, siyasi parti grupları ile bağımsızların Plan ve Bütçe Komisyonundaki temsil oranları dikkate alınır. Alt Komisyonların görev süresi, Plan ve Bütçe Komisyonunun görev süresi ile sınırlıdır. Alt Komisyonlar kendi üyeleri arasından başkan ve başkanvekili seçerler. Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı gerek gördüğü takdirde Alt Komisyonlara başkanlık edebilir.

Alt Komisyonlar görüş, inceleme ve değerlendirme sonuçlarını, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına rapor halinde sunarlar.

Bütçe Alt Komisyonunun bütçeye ilişkin raporu, Plan ve Bütçe Komisyonunda bütçenin tümü üzerinde yapılan görüşmeler sırasında değerlendirilir.

İdarelerin kesinhesapları, genel uygunluk bildirimi, dış denetim genel değerlendirme raporu ile faaliyet raporları hakkında, Kesinhesap Alt Komisyonu tarafından hazırlanan rapor, kesinhesap görüşmeleri sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunda ayrı bir birleşimde görüşülür.

Alt Komisyonlar, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı aracılığı ile kamu idarelerinden inceleme ve değerlendirmelerine konu olan hususlarda bilgi ve belge isteyebilirler.

Plan ve Bütçe Komisyonu, gündeminde yer alan kanun tasarı ve tekliflerini görüşülmek üzere Alt Komisyonlara gönderebilir. Alt Komisyonlar, görüş ve değerlendirmelerini rapor halinde Plan ve Bütçe Komisyonuna sunarlar.

Alt Komisyonların çalışmalarında, bu maddede hüküm bulunmayan hallerde, İçtüzüğün diğer hükümleri uygulanır.”

MADDE 6.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 180 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sayıştay tarafından sunulan raporların görüşülmesi

MADDE 180.- Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı, Sayıştay tarafından sunulan diğer raporları, görev alanlarını dikkate alarak ilgili komisyonlara havale edilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Komisyonlar, kendilerine gönderilen raporlarla ilgili görüşlerini, havale edilme tarihinden itibaren kırkbeş gün içinde, Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunarlar. Komisyonlarca süresi içinde görüş bildirilmemesi, Plan ve Bütçe Komisyonunun raporunu hazırlamasına engel değildir. Komisyonlar tarafından görüş bildirilen raporlar ile ilgili komisyonlara gönderilmeyen diğer raporlar Kesinhesap Alt Komisyonunda değerlendirilir. Kesinhesap Alt Komisyonu tarafından hazırlanan rapor Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülür.

Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Sayıştay raporları genel görüşme konusu olur. Genel Kurulda bu raporlar üzerinde siyasi parti gruplarına, Komisyona, Hükümete ve şahsı adına iki üyeye söz verilir.

Sayıştay tarafından sunulan, ancak yasama döneminin sonuna kadar Plan ve Bütçe Komisyonunda veya Genel Kurulda görüşülmeyen diğer raporlar hükümsüz sayılır. Ancak, bu raporlar, takip eden yasama döneminde siyasi parti grupları veya en az yirmi milletvekili tarafından yenilenebilir. Bu takdirde, söz konusu rapor Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca görüşülmek üzere Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilir.”

Çıkarılan hükümler

MADDE 7.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün; 16 ncı maddesinin (3) numaralı bendi, 20 nci maddesinin (12) numaralı bendi, 92 nci maddesinin başlığında yer alan "Ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun tasarıları ile" ibaresi ve maddenin birinci fıkrası, 176 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları metinden çıkarılmış, bu değişiklikler doğrultusunda ilgili maddelerdeki fıkra ve bent numaraları teselsül ettirilmiştir.

MADDE 8.- Bu İçtüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9.- Bu İçtüzük hükümleri Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

ASLI GIBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Kanunlar ve Kararlar Müdürü